

Nr 55.

Av herr **Karlsson** i Fjäl m. fl., om ändrad lydelse av 25—27 §§ i förordningen om landsting.

Enligt § 25 i landstingsförordningen, såsom detta lagrum ursprungligen lydde, var Kungl. Maj:t vid utseende av ordförande i landstinget icke begränsad till tingets ledamöter. Under tiden närmast efter förordningens tillkomst inträffade det därför ej sällan, att till ordförande i landstinget utsåg landshövdingen i länet.

Främst i syfte att vinna ändring i detta olämpliga förhållande väcktes från och med 1884 olika motioner i riksdagen om att landstingets ordförande skulle av Kungl. Maj:t utses bland tingets ordinarie ledamöter (1884: bland landstingsområdets till landstingsmän valbara personer). Frågan vann sin lösning först vid 1894 års riksdag, varefter § 25 i landstingsförordningen erhöll sin nuvarande lydelse genom förordning den 9 augusti 1894.

Emellertid hade redan dessförinnan (1869 och 1870) inom riksdagen väckts motion därom, att landstinget skulle givas rätt att självt inom sig utse både ordförande och vice ordförande, ett förslag som vid flera senare tillfällen biträtts av andra kammaren, men fallit på första kammarens motstånd.

Genom propositionen nr 185 till 1913 års riksdag föreslog också Kungl. Maj:t bland annat sådan ändring i landstingsförordningen, att landstingen skulle själva äga utse ordförande. Detta förslag tillstyrktes af konstitutionsutskottet och bifölls av andra kammaren, medan första kammaren avlog detsamma.

Förenämnda spørsmål hör till de frågor, som ej kunna avföras, förrän de vunnit sin lösning. Otvivelaktigt är, att Kungl. Maj:ts rätt att utse ordförande i landsting innebär en avvikelse från den kommunala själv-

styrelsens princip. De skäl av praktisk innebörd, som man sökt göra gällande mot reformen, äro av ringa betydelse och hava för övrigt helt undanröjts genom 1913 års förslag. Det är numera bara fråga om en sakligt obefogad opposition mot att avhända Kungl. Maj:t en så obetydlig rätt som den att utse ordförande i landsting; landstingen innehålla tillräckligt med erfaret och sakkunnigt folk för att träffa ett gott ordförandeval. Motståndet mot en så naturlig reform som den förevarande måste en gång brytas.

Med avseende å sättet för ordnande av förevarande spörsmål anse vi, att förslaget från 1913 bör upptagas. Såväl ordföranden som vice ordföranden böra väljas å lagtima möte för tiden till landstingets nästa lagtima sammankomst. Skulle ordförandens eller vice ordförandens mandat såsom landstingsman därförinnan upphör, böra de avgå från sina befattningar.

Om förfall för ordföranden inträffar mellan två lagtima landsting, bör vice ordföranden rycka in i ordförandens ställe. För det sällsynta fall, att jämväl vice ordföranden samtidigt vore av förfall hindrad eller under sådan tid avgått, torde utan olägenhet den landstingsman, som bevisat de flesta landstingen, eller om två eller flera deltagit i lika många landsting, de till levnadsåren äldste kunna åläggas att fullgöra ordförandens åliggande.

På grund av vad sålunda anförts och åberopande vad som anförts i den ovanberörda propositionen till 1913 års riksdag, få vi hemställa, att riksdagen för sin del måtte antaga följande förslag till

»Lag om ändrad lydelse av §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 25.

Vid varje lagtima landstings första sammanträde företages upprop av samtliga valkretsarna i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina fullmakter förete. Framställes anmärkning emot ombuds behörighet att i landstinget taga inträde, äga de landstingsmän, vilkas fullmakter godkända blivit, att, efter fulländat upprop, däröver besluta; och må över sådant beslut klagan ej föras.

§ 26.

Sedan granskning av fullmakterna på sätt § 25 föreskriver ägt rum, utser landstinget bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima sammankomst.

Utgår under nämnda tid ordförandens eller vice ordförandens uppdrag att vara landstingsman upphör jämväl befattningen såsom ordförande eller vice ordförande.

§ 27.

Den landstingsman, som bevisat de flesta landstingen, eller där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många landsting, den av dem, som är till levnadsåren äldst, förer ordet, till dess ordförande blivit vald. Inträffar under mötet samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under enahanda ordförandeskap en av landstingets ordinare ledamöter att tjänstgöra som ordförande, till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall ovannämnda äldste ledamot tjänstgöra såsom ordförande, till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima sammanträden ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra såsom ordförande intill nästa lagtima sammankomst. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall bemälda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Konungens befallningshavande kallar äldste ledamot till tjänstgöring, varom ovan är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1916.»

Stockholm den 26 januari 1916.

Rob. Karlsson. Linus Lundström. Axel Schotte. W. Bäckström.
